

ДВОМОВНІСТЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ УКРАЇНИ ЯК НАСЛІДОК СИСТЕМНОЇ МОВНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ

Н. Д. Димніч

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Т. Шевченка, 57;
e-mail: natalya.dym@ukr.net*

У статті здійснюється спроба проаналізувати мовні медіапроцеси в Україні, виокремити наслідки системної мовної агресії з боку Росії і з'ясувати вплив двомовних телевізійних програм на процес національної самоідентифікації особи.

Ключові слова: *двомовність, мовна агресія, національна свідомість, самоідентифікація, національна гідність, інформаційний простір, українське телебачення.*

Одним з найістотніших чинників національної самоідентифікації особи є мова. У мові відображено психічний склад народу, його звичаї, побут, ментальність, історія. «Мова – найважливіша частина нашої особистості, нашої поведінки, нашої думки, вона – тіло цієї думки, визначає ступінь нашої свідомості, є своєрідним її мірилом, – підкреслює відомий мовознавець, доктор філологічних наук, професор О. А. Сербенська. – Мова якнайтісніше пов'язана з духовним світом, сферою почуттєвого, з «розумом серця» – і усвідомлення того, що таке мова, як і за якими ознаками вона живе, що зберігає, а що руйнує її організм, яка її роль у житті людини і народу, виробляє здатність не піддаватися впливам середовища, якщо воно затягує. І насамперед за мовною ознакою людина шукає собі подібних. Або, як кажемо, ідентифікує себе» [11, с. 15].

Тема двомовності у телевізійному просторі України – держави, яка перебуває у стані війни з Росією – сьогодні виходить за межі лінгвістичного сприймання, набуває ідеологічного значення. Саме тому її обговорюють мовознавці, політологи та журналісти. Зокрема, у своєму дослідженні ми послуговуємося працями відомих українських науковців та публіцистів М. Лесюка, Л. Масенко, О. Сербенської І. Лосєва, Я. Радевича-Винницького, Я. Рябчука, О. Романчука. А також порівняємо їхні тези з баченням проблеми на міжнародному рівні, а саме: проаналізуємо вислови щодо двомовності в Україні Анджея Таляги в польському часописі «Rzeczpospolita» та чеської україністки, видавця «Українського журналу» Ленки Віхової.

Зображаючи сучасну цивілізацію з її багатою історією та культурою яскравим мозаїчним панном, де кожен народ від найчисельнішого до найменшого представлений окремим коштовним камінцем чи шматочком смальти, які різні за розмірами, конфігурацією, кольором, рівнем обробки тощо, письменник Юрій Завгородній підкреслив: «Коли випадає з тої панорами якийсь шматочок з власної немочі, або його нахабно вибивають відбійним молотком, у кожному разі бідніше наше загальнолюдське панно» [3]. Тільки на території одної шостої земної суші за сімдесят років існування новітньої російської імперії під назвою СРСР зникло більше сімдесяти мов та одночасно самобутніх народів в ім'я примарної комуністичної ідеї творення нової історичної спільноти «радянський народ». Науковці підраховали, що за 350 років панування Московії над Україною було видано 479 циркулярів, указів, розпоряджень спрямованих проти української мови [3].

Наслідком цієї жорстокої антинародної політики є також те, що у мільйонів українців розчавили національний дух, вони стали «общечеловеками», для яких не існує ні роду, ні племені, досі їх адресою є Радянський Союз. Тільки в Україні українська мова, мова титульної нації не лише не підтримувалася владою, не лише не мала державного захисту, а повсюдно принижувалася й упосліджувалася. Вона по суті у прийомах у власній державі.

Микола Рябчук вбачає мовні проблеми українського інформаційного простору в тому, що «всьяке мовлення (чи, по-французькому, дискурс) закорінене у наявних владних стосунках, прямим і непрямим чином їх відбиває й підтримує, спираючись на відповідні суспільні інституції. В Україні панівний дискурс визначається панівною групою – постсоветською олігархією, котра володіє майже всіма виробничими та фінансовими ресурсами, основними мас-медійними інструментами та більшістю кишенькових політиків на всіх рівнях» [10].

Такий висновок впливає не з «вигадок національно занепокоєних українців», як зазвичай висловлюються інтернаціоналісти-шовіністи й усілякі безбатченки, а з суворої реальності, яку відображено в матеріалі за підписом голови Рахункової палати України В. К. Симоненка під назвою «Про результати аналізу стану виконання Комплексних заходів із всебічного розвитку української мови, планування та використання коштів бюджету України на їх впровадження».

Ці результати, без перебільшення, – просто приголомшливі. Як результат, постійно повторюється словосполучення «не виконано». Тобто все, що планувалося, як правило, не виконувалося, а коли щось і виконували, то лише частково.

В аналізі наголошується, що «часті зміни положень законодавчих актів щодо покладення відповідальності за виконання завдань, пов'язаних з формуванням мовної політики на рівні органів центральної виконавчої влади, призвели до майже повного руйнування державного

механізму управління всебічним розвитком і функціонуванням української мови. Фактично в державі відсутній орган, який би на постійній основі займався організацією, координацією та контролем за функціонуванням та розвитком української мови» [15].

У державотворчому процесі українській мові належить чільне місце. «Об'єднати і відокремити – ось дві основні функції, які вона виконує, – підкреслює Лариса Масенко. – Об'єднати населення всередині країни, відокремити зовні, від сусідів. І скільки б політики не намагались віднайти якісь інші чинники суспільної консолідації, ефективнішого засобу, аніж поширення загальнонаціональної мови, вони не знайдуть» [6, с. 6]. Надто важливими й нині є думки відомого демографа Артура Вірта, який справедливо наголошував, що синдромами занепаду нації є зменшення народжуваності в країні, еротизація мистецтва, схиляння перед чужим та занепад національної мови.

Безперечно, не можна чітко розмежувати, які саме телевізійні передачі найповніше впливають на процес раннього етнічного, національно-політичного чи державно-патріотичного самоусвідомлення. Спираючись на окреслені в педагогіці і психології вікові етапи національно-патріотичного виховання, ми науково осмислювали тематичну спрямованість найхарактерніших передач, які займають важливе місце в системі формування духовно-національних ідеалів. Зрозуміло, що молодь дивиться різні телевізійні передачі. І не кожна з них доносить молодим глядачам позитивну інформацію, насичену духовно-національним, інтелектуальним змістом. Наукові спостереження, аналіз інформаційного простору України дає підстави стверджувати, що на підростаюче покоління українців спрямована інформаційна агресія, яка нав'язує чужі ідеали та інтереси; аксіологічна агресія нав'язує українцям менталітет чужих держав і їх народів; агресія культурна нав'язує чужі звичаї, мову, психологію: «Мова, як переконливо показали ще півстоліття тому французькі пост-структуралісти, є не лише нейтральним засобом комунікації, а й надзвичайно важливим інструментом здійснення влади, накинення волі, утвердження домінування, чи, навпаки, в опозиційних контр-дискурсах – засобом спротиву» [10].

Прикладом можуть бути українські новорічні телевізійні програми. Під час зустрічі Нового року російських «зірок» на українських каналах традиційно більше, ніж вітчизняних. Та й не лише, зрештою, у новорічні свята. В останні роки спостерігається засилля російських телепрограм на нашому телебаченні: нескінченні серіали зранку, вдень і ввечері, різноманітні ток-шоу, часто доволі цинічні й вульгарні за своїм змістом, щодня пропонують українцям до перегляду. У цих передачах нас обтяжують російськими проблемами, пропагують російський світогляд, що аж ніяк не сприяє національно-патріотичному вихованню молодого покоління.

Окрім того, значна частина телепродукту, виготовленого в Україні, не сприяє національно-патріотичному вихованню молоді, не забезпечує розвиток її високої духовності. А ще, коли ці чи інші телепроекти реалізуються за допомогою сусідів, українській стороні залишається лише другорядна роль. Досі популярний під час відзначення новорічних та різдвяних свят, створений ще напередодні 2002 року телепроект «Інтеру», музичний рімейк «Вечорів на хуторі поблизу Диканьки». Постановники «Вечорів» залучили переважно російських і українських зірок естради, переодягнули і загримували їх під хуторян. Однак в основі самої «інтерівської» Диканьки крилася та ж «родова вада», що і в багатьох інших передачах. На потіху публіці хотіли показати життєрадісний український хутірець, заради дохідливості максимально спростивши його. Персонажі спектаклю розмовляють неймовірною, але до болю знайомою сумішшю російської та української мов. На жаль, спостерігаємо парадоксальні речі. На суржику, як основному засобі гумору, зробила собі кар'єру Верка Сердючка (артист А. Данилко). Жаргонізми, росіянізми, лайлива, непристойна лексика заповнила українські телепрограми.

Шкода, але через 14 років нічого не змінилося. Публіцист, шеф-редактор журналу «Універсум» Олег Романчук в публікації для Радіо Свободи свої твердження ілюструє справедливим обуренням посла України в Австрії Олександра Щерби, який розкритикував телеканал «Інтер»: «Подивився трохи «Інтер» на Новий рік. Схоже, канал живе в реальності, де Україна – це Росія, війни немає, а українці – це скотина». Виявляється, «Новорічні шоу-2016 були українськими лише на 4%» [9].

Олег Романчук переконаний, що «...на зміну активній русифікації прийшла «повзуча», побутова. Ще підступніша, ще агресивніша. Після Революції гідності українська мова відчутно здає позиції у владних структурах, на телебаченні, в ЗМІ, прикриваючись підступно-фальшивим гаслом «Єдина країна – Единая страна». Це гасло зумисне програмує на двомовність, легалізує російську мову як державну. Це політична спекуляція, яка, по суті, забороняє порушувати питання дискримінації українців, котрі розмовляють українською мовою. Бо, мовляв, тим самим, порушуються права російськомовних громадян України» [9]. Автор справедливо питає українців: «... чому інформаційний простір України досі просякнутий російським духовним смородом? Чому не щезає культурний колоніалізм Московії? Російська мова, зокрема двомовна шизофренія на телеканалах і в радіоетері, вбиває українську ідентичність, вбиває українську душу» [9].

Якщо ми проаналізуємо ефіри українських загальнонаціональних каналів, то змушені будемо констатувати, що, крім Першого національного, всі рейтингові шоу-програми або російськомовні, або двомовні. Навіть Національний відбір України на 61-й пісенний конкурс Євробачення вели україномовний Олександр Педан та російськомовний Дмит-

ро Танкович. У журі – україномовна Руслана та російськомовні Костянтин Меладзе та Андрій Данилко.

Українська мова все більш стає маргінальною порівняно з російською: «Державна підтримка української освіти чи (декларативна поки що) підтримка національного культурного продукту здатна зменшити деякі диспропорції між двома основними мовно-культурними групами. Проте не здатна змінити найголовнішого – домінантного суспільного дискурсу, який через безліч каналів, на різних рівнях санкціонує російськомовність як *норму* і водночас маргіналізує україномовність як *девіацію* – як регіональне дивацтво, “націоналістичну” обсеію чи, у випадку політиків, суто кон’юнктурне вдавання, яке теж не варто сприймати всерйоз» [10].

Про це свідчить і телепродукція, виготовлена в нашій державі. Герої українських серіалів – головно російськомовні. Як наприклад, в улюбленому «Коли всі вдома» (СТБ): з п’яти сімей українською розмовляє лише одна, в якій двоє – мати та син, які приїхали до Києва з села. Стійке сприйняття української мови як мови маргіналів ніяк не зникне зі свідомості телережисерів. Так її сприймуть і глядачі серіалу.

Чеська україністка, видавець «Українського журналу» Ленка Віхова переконана, що «найбільша різниця в тому, що в Україні ця двомовність є асиметричною. Тобто українці російською розмовляють та розуміють її, а росіяни – не дуже. В порівнянні з Чехословаччиною, це було зовсім інакше... чехи розуміли по-словацьки, словаки по-чеськи, але кожен говорив своєю мовою. Так і виглядало телебачення, так і виглядали промови політиків: кожен говорив своєю мовою, і друга сторона все розуміла...». Натомість, «ситуація в Україні така, що домінує і на телебаченні, і в інших ЗМІ російська мова. То є, звичайно, проблема» [16].

Звісно, на мовних покручах, які лунають з екранів телебачення, не прищепиш молоді любов до української мови. Адже «нація, котра втрачає свою рідну мову і приймає чужу, не має духовної самостійності, а завжди йде «на помочах», через що не проявляє ініціативи – цієї необхідної умови духовного і матеріального поступу взагалі. Така нація не має душевної бадьорості, натомість вона апатична й млява. Вона не спроможна утвердити свого права на життя поміж інших націй і через те ходом самого життя засуджена на смерть» [14, с. 13].

Безперечно, перспектива розвитку національно-культурного відродження, зокрема й мовного, «пов’язане, з одного боку, з державними заходами, а з іншого – з творчою самодіяльністю молоді і з тим впливом, яке здійснює на неї телебачення» [12]. Підкреслюємо, що мова телебачення, як і радіо, театру повинна бути зразком вишуканої літературної мови будь-якого народу. Мовознавець Микола Лесюк вважає, що еталонною можна вважати мову дикторів Миколи Козія, Людмили Дементьєвої, Світлани Горлової, Віталія Розстального, Алли Мазур, акторів Богдана Ступки, Ольги Сумської, Федора Стригуна та ін. Вони своїм

мовленням підтверджують, що українська мова дійсно заслуговує таких аксіологічних ознак і характеристик, як милозвучна, співуча, калинова, дзвінкова, сильна, могутня, гнучка, високо поетична тощо [4, с. 165].

Захисники двомовності в Україні аргументують своє бачення проблеми у відстоюванні інтересів населення східної та південної частин нашої держави. Однак це часто не відповідає дійсності: патріотично налаштовані українці, де б вони не жили, розуміють загрози російської мовної експансії, тому не підтримують мовної агресії Росії. Представник одного з цих регіонів, мешканець Запоріжжя, народний депутат України першого скликання, заслужений економіст України, почесний доктор Запорізького національного університету Олександр Білоусенко переконаний: «Може, хтось повірить, що керівництво РФ і його сателітів в Україні федералізація державного устрою і введення двомовності задовольнить? Ніколи! Як зазначає на сторінках щотижневої газети «День» відомий дипломат і публіцист Юрій Щербак, «сьогодні треба всім зрозуміти, що жодні поступки щодо Конституції та мови нічого не дадуть. Вони тільки принизять Україну і принесуть війну!». Потрібно зрозуміти, що федералізація та двомовність – це дестабілізація України і наступна втрата нею державності. Саме цього хочуть вороги України – російські провладні «брати» [7].

Історичний досвід багатьох країн доводить, що тільки самовитворення суверенного мислення, органічного відчуття свободи приводить до формування національної свідомості як чинника самоорганізації особистості. Довготривале бомбування етнічної національної самосвідомості людей спричиняють зазвичай руйнівні наслідки у життєдіяльності спільноти. Нині, як уже зазначалося, Росія всіляко намагається використати інформаційний простір України у своїх імперських інтересах і потребах.

Відомий український мовознавець Ярослав Радевич-Винницький в інтерв'ю інтернет-виданню «Українці у Португалії» запевняє: «Мова має двоїсту – матеріально-ідеальну природу, і тому вона пов'язана фактично з усіма зовнішніми (матеріальними) і внутрішніми (ідеальними) сторонами ества і буття нації: на мові тримається історична пам'ять народу, його фольклор, література, театр, релігія, ментальність, національний характер тощо; мова не лише віддзеркалює буквально всі сторони життя та історичні шляхи нації, її територію, клімат, культуру, цивілізацію, контакти з іншими народами і т. д. – вона є засобом творення світу нації, його самобутности, оберігання від духовної агресії, від розмивання чужими мовними світами тощо. Якщо народ утратив політичну чи економічну свободу, частину або й цілу територію, релігію предків, державність, якусь соціальну чи територіальну складову населення, він зберігає шанси на регенерацію. Якщо ж він утратив мову, то регенерація неможлива – народ розчиниться в іншому народі, стане його частиною» [8].

На жаль, значно більше тих працівників телебачення і радіо, хто калічить українську мову. Це пояснюється тим, що значна частина телевізійних ведучих, журналістів у побуті, в сім'ї послуговується російською мовою, а українською розмовляють лише перед телекамерою. У людини ж, яка думає однією мовою, а говорить іншою, думка часто випереджує мовлення, і тому підсвідомо, спонтанно проривається час від часу слово чи вираз першої мови, тобто мови мислення. Надто ж ця міжмовна інтерференція відчутна на фонетичному рівні, коли людина вимовляє українські звуки так, як їх вимовляють, наприклад, у російській. Особливо потрібно бути уважними, конструюючи різні словосполучення, які вчені вважають найважливішою частиною мовного процесу, знання мови. Нерідко телевізійні журналісти використовують у словосполученнях готові російські блоки, які тільки наповнюють українськими словами: *дякую вас, будемо боліти за українську естраду, віддаємо собі звіт, у зв'язку з замиканням електропроводки, на рахунок, на протязі* тощо.

Під час презентації в Національному університеті «Львівська політехніка» своєї монографії «Двомовність в Україні: теорія, історія, мововживання» Ярослав Радевич-Винницький зазначив: «Наша мова потребує лікування. Двомовність накрила мокрим рядном українську мову, наша мова вже втратила здатність до саморозвитку. Часто буває, що для українців рідна мова й мова щоденного вжитку – не одне й те ж. Двомовність для українців повинна бути добровільною. Маєш бажання спілкуватися з іншими національностями – вивчай їхню мову. Але в жодному разі не поступайся своєю» [2]. У своїй монографії автор досліджує мовні етапи, зашифровані в аббревіатурі «У – УР – РУ – Р», де «У» – українська мова, «Р» – російська. Ці етапи означають перехід від двомовності до російської одномовності, до чого ми й невпинно наближаємось.

Як вийти зі стану «РУ», коли домінантною є російська мова, і це передостання стадія втрати мовної самоідентифікації українця, – про це роздумував в ефірі телепрограми «Факти» (ICTV) викладач української мови Колумбійського університету Юрій Шевчук. Він справедливо зазначив: «Україні потрібно позбутися двомовності, вибратися з «радянщини» і не порівнювати себе із росіянами – це і стане базисом для будівництва нової України... У момент, коли Москва зникне з системи координат українців тоді з'явиться шанс нарешті стати дорослою нацією» [18]. Зокрема, науковець наголошує на необхідності викоринити зі свого словникового запасу терміни, які існують у цій системі меншовартісних координат. Наприклад, Донецький аеропорт українські журналісти називали «українським Сталінградом», а на київському Майдані був свій «Смольний». Та й чого варті українські «губернатори», «мери», «парламентарі»... Українські журналісти, нехтуючи рідною мовою, засмічують інформаційний простір лінгвістичними покручами.

Професор Києво-Могилянської академії Лариса Масенко переконана, що визначальним критерієм перемоги у змагальності двох мов є їх вживання у сфері комунікацій. В Україні, де веде війну Росія, але влада чомусь не веде мовної політики, «Замість того, щоб зміцнити мовний кордон з Росією, ми бачимо протилежне – посилення русифікації». Тому вихід з цієї ситуації мовознавець вбачає в тому, що «Телебачення державне має бути тільки україномовним. Українська мова не лишається сам-на-сам – весь час вона разом із російською, і російська домінує» [17].

Зовнішні та внутрішні недруги, новочасні малороси дискредитують все українське – аж до самої ідеї незалежності, аж до імен наших апостолів волі Шевченка, Франка, Лесі Українки, Мазепи, Петлюри, Бандери, Шухевича – та багатьох інших. Спаплюжений Москвою образ українця активно тиражується на телебаченні, у пресі, кіно. Національно-визвольний рух в Україні подається у специфічній російській, тобто негативній моделі тлумачення, в істерично-звинувачувальному тоні. «Бандеровець» на російських телеекранах постає як свого роду «антиідеал» України, як живе втілення «поганої України» на відміну від ідеалу доброї України – Малоросії, що перебуває під цілковитим політичним і духовним контролем Москви, незалежно від формального статусу чи то провінції Росії, чи то протекторату її, чи то «самостійності котрої визначається тією-таки Москвою» [5].

Треба визнати, що негативний образ «бандерівської України» активно експлуатують не лише російські ЗМІ, а й західні мас-медіа. Інтернет-видання iPress.ua посилається на статтю заступника головного редактора польського видання «Rzeczpospolita» Анджея Тальяги, в якій йдеться про те, що «Білінгвізм України – це факт, і цього не змieniш». Автор вважає, що «Росія буде використовувати захист російської мови як привід для втручання у внутрішні справи України. Тим більше варто вибити їй з рук цей козир. Український патріотизм, виражений російською мовою? А чом би й ні? У Донецьку натовп на стадіоні скандував російською, вимахуючи українськими прапорами, більше того – під знаком ненависного донедавна на сході тризуба. Одномовна Україна з історичною свідомістю, що опирається на історію Галичини та Волині і на дух УПА, не має шансів, бо це історія меншості. Білінгвістична Україна з різноманітним корінням – має значно кращі шанси» [13].

Політик-реаліст Степан Бандера не лише осуджував імперіалізм, який репрезентували нацистська Німеччина і більшовицька Росія, а й імперіалізм Польщі, Румунії, Угорщини, Чехословаччини на українських землях у міжвоєнний період. Він також чітко висловив своє ставлення до національних меншин після відродження Української держави. Росіянам, які підтвердили «повну лояльність супроти України і її визвольної боротьби», за переконаннями С. Бандери, «треба запевнити і забезпечити повну і всебічну рівноправність у всіх громадянських правах

та повну свободу їхнього національного розвитку, відповідно до міжнародних засад щодо національних меншин. Це саме стосується інших національних груп в Україні» [1, с. 593].

Позиція Степана Бандери ще раз підтвердила одну з визначальних рис українців – толерантне ставлення до інших народів, які живуть на українській землі. Українська телевізійна журналістика, формуючи патріотичне, національносвідоме громадянське суспільство в Україні, сама мусить проїнятися цією ідеєю. На жаль, журналісти не завжди є її носіями. Особливо яскраво це виявляється у реалізації мовної політики. Окрім того, що ознакою високої духовності є володіння мовою корінного народу держави, знання української мови посадовими особами декларується й низкою законодавчих актів, однак деякі журналісти нехтують цим правилом, без потреби переходять на іншу мову, зазвичай, російську. Така двомовність не сприяє зміцненню і пропаганді рідної мови, не забезпечує високе почуття патріота, громадянина своєї держави.

Література

1. Бандера С. Перспективи української революції: Репринтне видання / Степан Бандера. – Дрогобич: Відродження, 1998. – 656 с.
2. Двомовність накрила мокрим рядном українську мову, – автор монографії про двомовність в Україні. – galinfo. – 2011. – 10 листоп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://galinfo.com.ua/news/dvomovnist_nakryla_mokrym_ryadnom_ukrainsku_movu_avtor_monografii_pro_dvomovnist_v_ukraini_98362.html.
3. Завгородній Ю. Україно, не прощай! / Ю. Завгородній // Літературна Україна. – 2004. – 25 берез.
4. Лесюк М. П. Доля моєї мови: науково-популярне видання / Микола Петрович Лесюк. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2004. – 288 с.
5. Лосєв І. Явище «бандерофобії» в російській свідомості / І. Лосєв. – Кримська світлиця. – 2001. – 9 листоп.
6. Масенко Л. Т. Мова і політика / Л. Т. Масенко. – К.: Соняшник, 1999. – 100 с.
7. Партико З. Федералізація і двомовність = дестабілізація та крах України? [Електронний ресурс] / Зіновій Партико // Універсум. – 2014. – №5-6 (247-248). – Режим доступу: <http://www.universum.lviv.ua/journal/2014/3/federal.htm>
8. Радевич-Винницький Я. Головне бути Українцями [Електронний ресурс] / Ярослав Радевич-Винницький // Українці у Португалії – 2011. – 14 жовтн. – Режим доступу: <http://www.spilka.pt/pt/ucrania/1686-2010-10-14-22-46-00>
9. Романчук О. Ризики для України. Порошенко, мова і Московський патріархат [Електронний ресурс] // Олег Романчук // Радіо Свобода. – 2016. – 19 лют. Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/27464416.html>

10. Рябчук М. Яка двомовність нам потрібна? [Електронний ресурс] / Рябчук Микола // Українська правда. – 2009. – 15 січн. Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2009/01/15/3674067/>
11. Сербенська О. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем: 140 запитань і відповідей / О. А. Сербенська, М. Й. Волощак. – К.: Просвіта, 2001. – 204 с.
12. Сірків Т. Менталітет наш – ворог наш / Т. Сірків // Вісті з України. – 1994. – № 50.
13. Таляга А. Двомовна Україна [Електронний ресурс] / Анджей Таляга // iPress.ua. – 2012. – 10 липн. – Режим доступу: http://ipress.ua/articles/dvomovna_ukraina_4300.html.
14. Тимошевський О. Мова і національність / О. Тимошевський. – Чернівці, 1912. – 82 с.
15. Шевченко А. Влада як у приймах / А. Шевченко // Народна газета. – 2004. – № 26.
16. Щур М. В Україні двомовність є асиметричною, на відміну від ситуації в колишній Чехословаччині – Віхова [Електронний ресурс] / Марія Щур. – Радіо Свобода. 2015. – 9 грудн. Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/27416529.html>
17. Якубович Т. Телебачення державне має бути тільки україномовним [Електронний ресурс] / Тетяна Якубович // Радіо Свобода. – 2015. – 9 грудн. Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/27354354.html>.
18. <http://fakty.ictv.ua/ua/index/view-media/id/92290>.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 14.04.2016 р.
Рекомендовано до друку д.ф.н., професором Лесюком М.П.,
д.ф.н., професором Потятиником Б.І.*

BILINGUALISM TELEVISION UKRAINE AS A RESULT SYSTEM LANGUAGE RUSSIAN AGGRESSION

N. D. Dymnich

*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University;
76018, Ivano-Frankivsk, Shevchenko Str., 57;
e-mail: natalya.dym@ukr.net*

This article attempts to analyze language media processes in Ukraine, to isolate the effects of systemic language Russian aggression and clarify the impact of bilingual television programs to process national identity of the person.

Key words: *bilingualism, language aggression, national consciousness, samoidentyfiatsiya, national dignity, information space, Ukrainian television.*